

BADAĆ (12) *vb imp*

Oba a jasne.

inf badać (5). ◇ *praes 1 sg* bad(a)m (1). ◇ *3 pl* badają (1). ◇ *praet 1 sg m* bad(a)łem (1). ◇ *3 pl m* pers badali (1). ◇ *imp 2 sg* badaj (2), -aj (1), -(a)j (1). ◇ *part praes act* badając (1).

Sł stp notuje, Cn s.v. dowiadywać się, Linde XVII w.

1. *Zgłębiać, dociekać, studiować, dyskutować, roztrząsać; discutere BartBydg, Cn; indagare BartBydg; anquirere, disquirere, expiscari, explorare, inscrutari, investigare, perscrutari, sciscere, scitari, sciscitari, scrutari, visere Cn (7) : Discutio, subtiliter indagare, badacz BartBydg 218.*

badać czego (3): BierEz Rv; Głębszych nad się rzeczy niebaday/ a czoć Bog rozkazał to zawśie rośmyślaj. SeklKat A5; Gośpodarz ktory kloc [serce] nälazł/ ielt dobry śpowiednik ktory powinien mieć pilność o grzeźlnych ludziech á bádác ferc y wczynkow HistRzym 122.

badać o czym (2): Ták dawno wiára Krześciánka łtoi/ á dopiro o niey wáthpią y o niey ci mizeracy poczynią bádác/ iáko y Philip. SarnUzn F2v; CzechEp 71 cf Zwrot.

Zwrot: »badać tajemnic (o tajemnicach) boskich« [szyk zmienny] (2): BierEz Rv; Nie godzi się fkrętnie bádác/ o táiemnicách Bołkich. CzechEp 71.

Szereg: »rozmyślać i badać«: Rozmyślałem w noci w śerczu moim/ rozmyślałem y badałem [Vulg: meditatus sum nocte cum corde meo et exercitabar, et scopebam spiritum meum] y oczyfcałem ducha mego. WróbZołt 76/7.

2. *Pytać, dowiadywać się; szukać; quaerere Calep, Cn; examinare Calep, exquirere, habere quaestionem, inquirere, requirere, sciscitari, scitari, sciscere Cn (5) : Thedy się pilnie bádając [quaere sollicite et diligenter Vulg] wywiaduyćie/ á dośtátecznie wypytayćie BibRadz Deut 13/14; Calag 474a; Calep 381a.*

Zwrot:»nie badać godziny ani czasu«: á w młodości twey dokonałz dni twoich/ ále nie báday godziny ábo czáfu HistAl B6v.

Szereg: »pytać a pilnie badać«: A gdy się pytáli á pilnie bádáli [et qnaesierunt et investigaverunt] powiedziáno/ iż Gedeon fyn Ioásow to wczynił. BibRadz Iudic 6/29.

Synonimy: 1. doświadczać się, dowiadywać się, podsłuchawać, pytać, rozmyślać, roztrząsać, sperować, szukać, śledzić, wynajdować, wypatrywać, wywiadować się; 2. doświadczać się, dowiadywać się, nawiedzać, pytać, szukać, śledzić, wypytać się, wywiadować się.

Formacje pochodne: odbadać, pozbadać, przebadać, przybadać, rozbadać, sprzebadać, ubadać, wybadać, wybadywać, zabadać, zbadać.

Cf **BADAN, BADANIE**